

LUBLANSKE
NOVIZE

JANN. FRIDR. EGERJA.

Sręda 7. d.

Sufhza 1798.

Nro. 19.

Dunej 21. Svishana.

Svitli Zesar je pervolil, de toskanski Konsul Tomasini sme en theater na svojo roko v Tersti isidat.

Eni gospodje v' Gallizii so dobrovolne darove sa vojsko poslali, to je dva sto sturjeneli frajz, nekaj usinja, inu trinajst lepih kojn.

Franzia.

Deshelan Garat je sa poslanika shel v' Neapel; Trouve k' zisalpinski republiki, inu Ginguene v' Turin.

Vishar-

Visharji fo v' Shvajz povedali, sakaj fo vojfko poslali. Franzia je porok postala v' leti 1565. sa meštne pravize Vatendarjov, sedaj jim Shvajzarji stare pravize kratio, torej fo Visharji vka-sali divisionu generala Mafsena, de imajo dohu gredozh s' potjo v' Shvajz stopit, inu Shvajzarje permorat, de nebodo Vatendarfskem pravizam file delali. Shvajzarji kantona Bern fo se superstavili, dva franzoska husarja vmorili, katęra sta eniga na pogovor poslaniga offizirja spremlala, franzoski offizir je komaj vfhel. Vatendarji fo franzosam pomagali, inu se zhes Bern vsdignili. Timzhasi fo se nekaj rezhi prebernile, Bernarji inu Shvajz se bodo s' lępo vdali, inu kashe, de nebode vojfke tręba.

Zisalpinzi poshlejo franzosam na pomozh en regiment svojih husarjov super Anglese. Visharji fo per Petim sto naprosili perpuštenje, de bodo smęli v' Franzio priditi; sakaj postava prepovę, de skusi franzio nesmejo ptuji soldatje hoditi.

Visharji fo vse deshelne rajtenge od defetih let preględali, inu najdeli, kaj fo deshelaki na davkih she dolshni; al oni se pertoshio de po sedajneh noveh postavah je teshko ludi terjat, inu h' plazhilo pergnat. Ludje nizh prav inu svešto neplazhujejo na urbar, dazov nedajejo, zęste inu tabak nifo obloshene s' davkam; s' eno besędo, gospodarstvo she nizh kaj prav negre-de. Same tri okrajne fo vse davke plazhale, dru-

ge so na starim dolgi sto inu deset millionov dolshne; lansko leto ni plazhano. Al grę prav, de sami soldatje svojo dolshnost dopolnio, vfi drugi franzosi so neboglivi? Al kmęt inu męstnan nista desheli nizm dolshna? Zhe nebode druga, bomo dragazhi pęti sazęeli, inu ludi drugo pęfem uzhili.

Vojskni minister perporozha generalam, soldate vadi, de bodo pridni republikanzi, rekozh: sedaj je mir na suhim starjen, Franzia se nima vezh sovrashnikov od svnaj bati; al snotrajnih puntarjov je dosti, katęri povsod raspor inu nepokoj sejejo Podvuzhite soldate, de bodo mirni, pokorni inu republiki svęsti. Katęri general bo soje soldate narbol per dobrim ferzi ohranil, taistim bodo visharji narvezh saupali.

Anglia.

Bogato obloshene barke so perfhle drugi dan Svizhana is jutrove Indie inu is Kitaja (China.)

Kar narbol morejo, obstavlajo morske bręgove, poshilajo soldate, inu v'shold love; de se bomo franzosam branili. Feldmarshall Vajvod York na vse kraje povelja daje, kako se imajo na bran perpravlati.

Kral je osnanil, de slehernimu je perpushe-
no kupzhovat notri do Nosa dobriga Upanja na
tim kraji; unim kraji pruti Indii pa sine sama
Indi-

Indijska kompania; to je taisti kupzi v' Anglii; katęri so v' tovarshii jutrove Indie, inu od tiga posebej davk plazhujejo.

Nękaj dobrotlivih ludi so sklad naredili, de pustę uzheti take otroke, katęri nimajo zhasa ob delovnikih v' shole hoditi. Oni so uzhenike inu shole perpravili, de otrozi ob nedelah nauk do-
be. Otrozi doma zel teden delat pomagajo, vunder se sastojn inu lahko pisati inu brati nauzhe. Sedaj je zhes 73. tavshent otrok. Dobrotniki so shę sto tavshent plateltofov rasdelili, inu med otroke dali 27 tavshent bukv noviga Testamenta inu shest tavshent svetih Pismov.

Batavia.

Sbiralishe je dalo povele na vse ludi po Batavii, de imajo Petire Visharje bogat, inu pod ojstrim pokorjenjam republiko terditi. Unajni poslaniki so nove prenarędbe sa prav sposnali; tudi hollendarške deshele Geldria; Greninga, Oberyssel, inu Frisia so se s' dobrim podvergle. Sama Seelandia se je branila, inu rekla: dokler ljudstvo nepervoli, nemorejo pokorshine oblubiti. Visharji so jeli s' hudim shugati; tedaj so se vdale Zeelandia inu batavška Brabantia.

Moskovia.

Zar je napravil eno kasso v' Petergradi, is katęre potrebni denarje na posodo dobojo pruti majnsihi zinsham, kakor ih oherniki od ludi jem-
lejo.

lejo. Ta naredba je sato od Zesarja sturjena, de oherniki nebodo mogli revne ludi tako nevsmileno dręti, kakor do sedaj.

Turzhiä

Po pisnih is Konstantinopla 10. dan Profenza misli Turshki Zar veliko mozh superpostaviti Pashavand Oglu. Desętavshent Janizharjov mu je shę napruti shlo; v'Asio so shli fante v'shold nabęrat, de se bode ena strashna armada na nogę postavila.

Ludem bodo osnanili, de Mahometova vera je v'nevarnosti, zhe se nevsdignejo zhes tuga puntarskiga Pasha, kateri vse satręti shuga.

Shvajz.

Shvajzarji so franzoskimu poslaniku povedali, de se ozhejo s'lepo poglihati. Na Visharstvo v' Paris so poslali nasnanje, de shęle glihati, inu eno dobro sastopnost narediti. Vender franzosov nepustę v' svoje deshele, ampak mislio rajshi vso kri do sadne kaple preliti, kakor franzose notri spustiti. Svojim regimentam so shvajzarji sapovedali, ne nasaj odjęnat, dokler se franzosi od meje prozh nepotęgnejo. Vsi kantoni so perpravili soldate, kakor hitro so saflishali, de franzosi na sovrashno visho ravnajo.

Oblastniki kantona Zurich so tretji dan Svi-zhana osnanili, de franzosi so desętavshent
mosh

mosh postavili sedem ur dalezh od mesta Bern; inu so rekli: pomislite, de ste shvajzarji; varvajte delesh, kateriga ste od ozhakov prejeli; nesaframujte vasho domovino! branite se, kakor vredni sinovi nekidanih kerpkih ozhetov!

Lublana

Povele je perfhlo od dvorniga vojfkkniga sveta na vse regimente, vse batallione vkup poklizat, kar ih semterkje raskropljenih lesu, de bodo zeli regimenti skupaj stali. Satorej pojde Turnov Oberstbatallion is Dalmazie v Videm; inu perhodne dni bomo vidili dosti soldatov na zestah ene sem ene kje marshirat.

Po pismih is Parisa je shel general Bonaparte na morski breg pregledovat soldate inu perpravo zhes Anglese. On nepojde v Rastadt, mir se bo bres njega v kratkim naradil; Nemzi bodo mogli odjenat, ako se nezhejo spet bojovat. Sheft tednov bo imel Bonaparte opravit s pregledanjem; tudi drugi divisionski generali so shli perprave spregledat.

Is Rima je flifhat, de so franzosi novo mestno inu deshelno gosposko postavili; Papesh ima upanje, vse poglihat, zhe bo mogozhe; zhe pa ne, bodo franzosi inu Rimzi mogli njega poshteno preskerbeti. Franzosi so v Rimu osnani, de vera ostane per starim inu po navadi; Papesh ima duhovne opravila inu duhovno oblast naprej pelati, kakor do sedaj.

Povēdanje od slovenškiga jesika.

Kdo inu kdaj je glagolitske zherke snajdel, se na tanko nevē. Modri moshje so tē misli, de per eni glihi pred trinajst sto lētmi so bile snane, to je okoli pētiga stolētja pro Kristufovim rojstvi; sakaj zhes sto lēt po tim so se Hrvatje savēsal, de nezhejo super kristjane vojfko pelat, inu so Rimfkimu Papeshu s' lastno roko pisano oblubo v' roke podali.

Okol devētiga stolētja kerfhanshiga fhtevi-ja so missionarji slovenze k' vēri preobrazhali, so pisanje inu branje bol vterdili, inu slovenfki jesik perpraven dēlali sa duhovfke bukve.

Ob tim zhasi je bilo prestavleno sveto Pis-mo v' slovenji jesik, kakor ga she sedaj imamo v' Lublani v' fhofifkim bukvishi, natisneniga na Moshkovitarfkim v' mēsti Ostrog v' lēti 1581, s' zirilfkemi zherkani.

Slasti si je persadel vēro inu jesik pogmē-rati en grēkifki mshnik Konstantin, kateriga so kristiani Zirillus imenovali. Od tiga Zirilla so zirilfke zherke, katere so po zeli Moshkoviū she danafhni dan v' navadi.

Rasladt.

Franzosi so Nēmzam na njih sadnich popi-fane besēde odgovorli: Nēmzi so vojfko perzhē-li, ne mi franzosi, kēr Nēmzi so franzoske po-bēgnenze gori vsēli, jim oroshje pūstili, inu ne-branili, se zhes naf bojovat. Franzos je Nēm-

ze profil, de jih imajo raskropiti, franzos je ješ na nemškim te pobegnenze popadat; inu Nemzi niso teži nashih sovrashnikov is svojeh deshel isgnat, temuzh so nam vojsko napovedali. Dalaj, mi nisimo s' Zesarjam v' Kampo Formido sgliali, sa nemško Zesarstvo per svoji poprejshni zeglotti. Ako vi nemzi skoro nepervolite, kar ozhemo; sami gori glejte, ako bo druga.

Franzoski general Hatry ozhe imęti sadosti sturjenje sa shkodo, kar je terpeł, kader je shanze per Mannheimi s' bojam vsel. Zhe mu Barfski first nebode skoro dovolil, shuga druge strune napęti.

Danjsko.

Kral v' Danemarki v' shold nabęra, inu k' vojski perpravla; pravio, de misli svoje deshele na nemškim per mešti Hamburg varovat, de bi morebit franzosi tam kaj negospodarili.

Lublana.

Dva skadrona kojnikov Zhartorinski s' shelesnim oklepam pojdetajutri is Lublane na Ogerfsko v' Bannat k' svojimu regimentu. Zesar bode ogerfsko mejo pruti Turzhii tulikaj obstavil, kar je sa varnost potreba, di bi turshki smęshnavzi nam kake shkode nesturili.